

Sygnatura akt I Ns 102/14

POSTANOWIENIE

Dnia 9 grudnia 2014 r.

Sąd Rejonowy w Ostrołęce I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodnicząca:	SSR Anna Domian
Protokolant:	st. sekr. sądowy Agnieszka Radecka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 2 grudnia 2014 r. w O.

sprawy z wniosku T. W.

z udziałem R. P., W. P. i K. B.

o zmianę stwierdzenia nabycia spadku po Z. G.

postanawia:

- zmienić prawomocne postanowienie Sądu Rejonowego w Ostrołęce z dnia 30 grudnia 1987r. w sprawie I Ns 540/87 w ten sposób, że twierdzić, że spadek po Z. P. z domu G., zmarłej w dniu (...) 1986r. w miejscowości G., gm. L. i tam ostatnio stale zamieszkałej, na podstawie ustawy w części ogólnej nabyli: mąż J. P. w 1/4 części oraz dzieci: T. W., R. P., W. P. i K. B. po 3/16 części;
- stwierdzić, że wchodzący w skład spadku udział w gospodarstwie rolnym z mocy ustawy nabyli: mąż J. P. oraz dzieci: T. W., R. P. i W. P. – po 1/4 części;
- stwierdzić, że wnioskodawczyni i uczestnicy ponoszą koszty postępowania w zakresie związanym z ich udziałem w sprawie .

Sygn. akt I Ns 102/14

UZASADNIENIE

W dniu 14.2.2014r. T. W. wniosła o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po zmarłej w dniu(...)1986 r. w miejscowości G. - Z. G., poprzez stwierdzenie, że spadek po Z. G. na podstawie ustawy w części ogólnej nabyli: mąż J. P. oraz dzieci: T. W., R. P., W. P. oraz K. B., a wchodzący w skład spadku udział w gospodarstwie rolnym dziedziczą na mocy ustawy mąż J. P. oraz dzieci: T. W., R. P. i W. P..W uzasadnieniu wnioskodawczyni wskazała, iż zainicjowała w dniu 11. (...) postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku po jej matce – Z. G. (I Ns 837/13. Postanowieniem z 10.1.2014r. Sąd Rejonowy w Ostrołęce odrzucił jej wniosek po ustaleniu, że stwierdzenie nabycia spadku po Z. G. nastąpiło postanowieniem tutejszego sądu z dnia 30.12.1987r. w sprawie I Ns 540/87. Sąd w sprawie I Ns 837/13 ustalił, że w sprawie I Ns 540/87 Sąd ustanowił kuratora dla T. B. z domu N..

Wnioskodawczyni wskazała, że w skład spadku po Z. P. wchodzi udział w gospodarstwie rolnym, do którego nabycia w drodze dziedziczenia z ustawy spełnia ona przesłanki. Wyjaśniła, iż posiada przygotowanie zawodowe do produkcji rolnej oraz w chwili otwarcia spadku stale bezpośrednio pracowała przy produkcji rolnej.

Uczestnicy postępowania R. P., W. P. i K. B. wnieśli o oddalenie wniosku. Podnosili, że wnioskodawczyni brała udział w postępowaniu toczącym się pod sygn. I Ns 540/87, gdyż jej interesy reprezentował ustanowiony przez Sąd kurator i wniosek o zmianę postanowienia jest spóźniony.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

- na podstawie twierdzeń stron w zakresie, w jakim były bezsporne; dowodów z zeznań świadków i częściowo z zeznań w charakterze stron; powołanych niżej niekwestionowanych dokumentów lub odpisów dokumentów –

Z. P. z domu G. zmarła w dniu (...).1986 r. Pozostawiła męża J. G. oraz czworo dzieci: pozamałżeńską córkę T. W. z domu G. oraz z małżeństwa z J. P.: córkę K. B. oraz synów W. P. i R. P..

Prawomocnym postanowieniem z 30.12.1987r. w sprawie I Ns 540/87 Sąd Rejonowy w Ostrołęce stwierdził, że spadek po Z. P. na podstawie ustawy nabyli: mąż J. P. w 1/4 części oraz dzieci: K. B., W. P., R. P. i T. N. po 3/16 części, a wchodzący w skład spadku udział w gospodarstwie rolnym na podstawie ustawy nabyli: mąż J. P. oraz synowie R. P. i W. P. - po 1/3 części każdy z nich.

W postępowaniu I Ns 540/87 nie brała udziału T. W. z domu G.. W postępowaniu I Ns 540/87 Sąd ustanowił kuratora dla nieznannej z miejsca zamieszkania pozamałżeńskiej córki Z. P., oznaczoną jako T. B. z domu N.. (z akt o sygn. I Ns 540/87: wniosek o stwierdzenie nabycia spadku – k. 2, ogłoszenie o ustanowieniu – k. 32, postanowienie – k. 45)

W skład spadku po Z. G. wchodzi udział w gospodarstwie rolnym położonym w msc. G. gm. L.. Z. P. do śmierci wraz ze swoim mężem J. P. wspólnie prowadzili przedmiotowe gospodarstwo rolne. K. B., W. P. i R. P. wychowywali się w rodzinnym gospodarstwie rolnym. T. W. nie wychowywała się w domu rodzinnym; mieszkała od dziecka u B. Ł. w okolicach M..

K. B. nigdy nie pracowała w gospodarstwie rolnym; w dacie śmierci matki nie odpowiadała warunkom wymagany dla nabycia własności nieruchomości rolnej w drodze przeniesienia własności; była pełnoletnia, nie pobierała nauki zawodu ani nie uczęszczała do szkoły; był zdolna do pracy.

R. P. od dziecka stale pracował w gospodarstwie rolnym rodziców i było to jego jedyne źródło utrzymania. W dacie śmierci matki również zajmował się jedynie stałą pracą w tym gospodarstwie. W dniu (...).1989 r. ojciec przekazał mu należący do niego udział w przedmiotowym gospodarstwie rolnym. (odpis umowy przekazania gospodarstwa rolnego (...). A nr (...) – k. 22 – 24)

W. P. również od dziecka pomagał rodzicom w pracy w ich gospodarstwie rolnym. Miał ukończony kurs rolniczy. (zaświadczenie o pracy w gospodarstwie rolnym k. 14 akt I Ns 540/87)

(zeznania K. B. – k. 17, zeznania R. P. k. 17, zeznania W. P. – k. 17)

T. W. po ukończeniu szkoły w O. przeprowadziła się do M.. Od ok. 1972r. codziennie dojeżdżała do miejscowości M., gdzie znajdowało się gospodarstwo rolne państwa P.. T. W. pracowała w tym gospodarstwie zajmując się hodowlą krów, świń, drobiu oraz pracami polowymi, także w dacie śmierci jej matki. Małżonkowie P. z racji słabego stanu zdrowia nie byli w stanie bez jej pomocy prowadzić swojego gospodarstwa. Praca w gospodarstwie rolnym (...) była jedynym zatrudnieniem T. W.. T. W. trzykrotnie wyjeżdżała do pracy w gospodarstwie rolnym do(...), począwszy od 1986r.. Wówczas w pracy u państwa P. zastępowała ją E. P.. T. W. pracowała stale bezpośrednio przy produkcji rolnej w tym gospodarstwie do lat 90 – tych XX wieku, kiedy kupiła je od państwa P. i nadal je prowadzi. (zeznania wnioskodawczyni k. 16, 41; zeznania świadków: T. G. k. 42, B. D. k. 89, E. P. k. 90)

O tym, że zostało wydane postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku po jej matce T. W. dowiedziała się w dniu 10.1.2014r. – podczas rozprawy w sprawie I Ns 837/13. (zeznania wnioskodawczyni)

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 679 § 1 kpc, dowód, że osoba, która uzyskała stwierdzenie nabycia spadku, nie jest spadkobiercą lub że jej udział w spadku jest inny niż stwierdzony, może być przeprowadzony tylko w postępowaniu o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku, z zastosowaniem przepisów niniejszego rozdziału. Jednakże ten, kto był uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, może tylko wówczas żądać zmiany postanowienia stwierdzającego nabycie spadku, gdy żądanie opiera na podstawie, której nie mógł powołać w tym postępowaniu, a wniosek o zmianę składa przed upływem roku od dnia, w którym uzyskał tę możliwość.

Z powołanego przepisu wynika, że złożenie wniosku na podstawie art. 679 kpc nie jest ograniczone w czasie wyłącznie dla tych osób zainteresowanych, które nie były uczestnikami postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem o stwierdzeniu nabycia spadku (por. uchwała SN z 27.4.1982 r., III CZP 15/82, OSNC 1982, nr 8-9, poz. 118). Termin roczny na złożenie takiego wniosku dotyczy natomiast osób będących uprzednio uczestnikami postępowania o stwierdzenie nabycia spadku i rozpoczyna swój bieg od dnia, w którym wskazana osoba uzyskała możliwość przytoczenia podstawy uzasadniającej dokonanie zmiany postanowienia (pod warunkiem niemożności jej powołania w takcie postępowania spadkowego).

W ocenie Sądu z materiału dowodowego wynika, że wnioskodawczyni nie była uczestnikiem postępowania I Ns 873/13 i z tego względu nie jest ograniczona terminem na złożenie wniosku o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po Z. P.. Zważyć należy, że wprawdzie w postępowaniu w sprawie I Ns 873/13 Sąd ustanowił kuratora dla pozamałżeńskiej córki Z. P., ale oznaczył ją jako T. B. z domu N.. Nie sposób więc uznać, że wnioskodawczyni była uczestnikiem postępowania w sprawie I Ns 540/87 (choćby formalnie), skoro kurator został ustanowiony dla innej osoby (inaczej nazwanej). Z akt sprawy I Ns 540/87 nie wynika przy tym, by kurator podjął jakiegokolwiek działania w celu ustalenia rzeczywistego nazwiska T. W., ani w celu ustalenia jej miejsca zamieszkania. Z tych faktów zdaniem Sądu jednoznacznie wynika, że wnioskodawczyni była pozbawiona możliwości działania w sprawie I Ns 540/87.

Tym niemniej, nawet gdyby uznać, że wnioskodawczyni formalnie była uczestnikiem postępowania I Ns 540/87, to zważywszy, iż wniosek w niniejszej sprawie złożyła w dniu 17.2.2014r., a wiedzę o tym, że toczyło się postępowanie w sprawie I Ns 540/87 powzięła w dniu 10.1.2014r. - na rozprawie w sprawie I Ns 873/13 - to roczny termin od uzyskania możliwości działania (tu: powzięcia wiedzy, że zostało już stwierdzone nabycie spadku po Z. P.) na złożenie wniosku został zachowany. Uczestnicy postępowania nie udowodnili, by wnioskodawczyni taką wiedzę posiadała wcześniej. Zeznania wnioskodawczyni są logiczne i przekonujące – także co do daty powzięcia wiedzy o stwierdzeniu nabycia spadku po matce.

Kolejną kwestią sporną a istotną było spełnianie przez wnioskodawczynię warunków do dziedziczenia gospodarstwa rolnego z ustawy. Zgodnie z art. 1059 kc – w brzmieniu obowiązującym w dniu otwarcia spadku po Z. P., tj. 2.12.1986r. – spadkobiercy dziedziczą z ustawy gospodarstwo rolne, jeżeli w chwili otwarcia spadku:

- 1) odpowiadają warunkom wymaganym dla nabycia własności nieruchomości rolnej w drodze przeniesienia własności albo
- 2) są małoletni bądź też pobierają naukę zawodu lub uczęszczają do szkół, albo
- 3) są trwale niezdolni do pracy.

W dniu śmierci Z. P. art. 160 § 1 kc stanowił, że własność nieruchomości rolnej lub jej części może być przeniesiona na rzecz osoby fizycznej tylko wtedy, gdy nabywca:

- 1) stale pracuje w jakimkolwiek gospodarstwie rolnym bezpośrednio przy produkcji rolnej albo

2) ma kwalifikacje do prowadzenia gospodarstwa rolnego.

§3 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z 28.11.1964r. w sprawie przenoszenia własności nieruchomości rolnych, znoszenia współwłasności takich nieruchomości oraz dziedziczenia gospodarstw rolnych (Dz. U. 1983.19.86) stanowił, że za kwalifikacje do prowadzenia gospodarstwa rolnego uważa się ukończenie szkoły rolniczej, przysposobienia rolniczego lub uzyskanie tytułu kwalifikacyjnego w zawodach rolniczych.

W ocenie Sądu z materiału dowodowego wynika, że T. W. spełniała przesłankę do dziedziczenia gospodarstwa rolnego z ustawy z art. 1059 pkt 1 kc. Należy zauważyć, że powołany przepis nie wymagał, by była to praca we własnym (bądź spadkowym) gospodarstwie rolnym a jedynie „jakimkolwiek” przy produkcji rolnej. Jak wynika z zeznań wnioskodawczynie w dacie otwarcia spadku po jej matce stale pracowała w gospodarstwie rolnym (...) w M.. Wnioskodawczynie zeznała, że codziennie obrządzała zwierzęta gospodarskie i pracowała w polu. Należy podkreślić, że praca w gospodarstwie rolnym (...) stanowiła jedyne źródło dochodu wnioskodawczynie; w dacie śmierci matki nie wykonywała innej pracy. Twierdzenia i zeznania wnioskodawczynie w tym zakresie potwierdzają dowody w postaci zeznań świadków T. G. (2) k. 41v-42, B. D. i E. P. k. 89-90, którym Sąd w całości dał wiarę. Nie zostały podważone innymi dowodami, są zgodne i obiektywne. Wypada w tym miejscu dodać, że fakt, iż wnioskodawczynie wyjeżdżała na krótkotrwałe (kilkutygodniowe) wyjazdy za granicę do pracy nie zmienia ustaleń i oceny sądu, gdyż wyjazdy te miały miejsce po śmierci Z. P..

Wypada jeszcze wyjaśnić, że oświadczenie wnioskodawczynie złożone na pierwszym terminie rozprawy (k. 16 in fine - 17), że w dacie śmierci Z. G. nie prowadziła gospodarstwa rolnego, zostało przez nią sprostowane w dalszym toku postępowania. Złożenie niezgodnego ze stanem rzeczy oświadczenia na pierwszym terminie było omyłkowe i usprawiedliwione okolicznościami - wnioskodawczynie była tuż po pogrzebie syna.

Bezsporne było, że K. B. nie spełnia przesłanek do dziedziczenia gospodarstwa rolnego (jej oświadczenie k. 17), natomiast R. P. i W. P. odpowiadali warunkom odpowiednio - z art. 1059 pkt 1 i pkt 2 kc -wymaganym dla nabycia własności nieruchomości rolnej w drodze przeniesienia własności. R. P. w dacie śmierci matki pracował na stałe w gospodarstwie rolnym rodziców. W. P. natomiast przed śmiercią matki ukończył kurs rolniczy i pomagał w gospodarstwie rodziców. Strony zgodnie przyznały, że mąż Z. P. - J. P. razem z nią powadził gospodarstwo rolne.

Zgodnie z art. 679 § 3 kpc, w razie przeprowadzenia dowodu, że spadek w całości lub w części nabyła inna osoba niż wskazana w prawomocnym postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku, sąd spadku, zmieniając to postanowienie, stwierdzi nabycie spadku zgodnie z rzeczywistym stanem prawnym.

Z tych wszystkich względów Sąd orzekł jak w sentencji na podstawie art. 679 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 931 § 1 kc i art. 1059 kc - w brzmieniu obowiązującym w dniu 2.12.1986r.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 1 kpc.

/-/ A. D.